

Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
Zeničko-Dobojski Kanton  
Općina Tešanj

## Edukacija administracije – zaštita okoliša

Adnan Lihić, dipl. ing. maš.

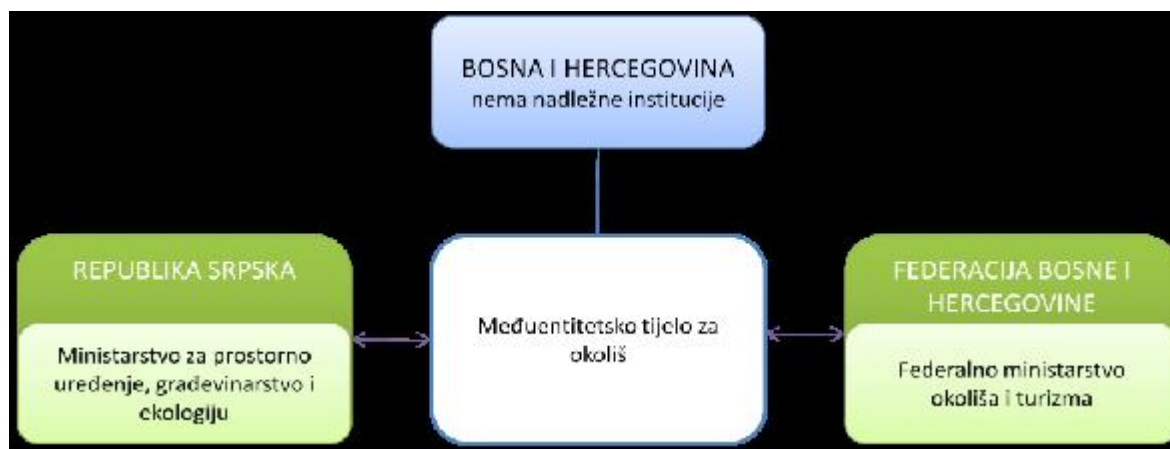


# POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA U BOSNI I HERCEGOVINI

Ustav Bosne i Hercegovine je dodatak Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Daytonski sporazum), usvojen 1995 godine, koji definira Bosnu i Hercegovinu kao suverenu državu sa decentraliziranom političkom i administrativnom strukturom, i nekoliko nivoa političkog upravljanja:

- *Tijela državne vlasti*
- *Dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine (decentralizirano u 10 kantona sa svojim vladama i parlamentima)*
- *Republike Srpske (centralizirano)*
- *Brčko Distrikt (samoupravno upravna jedinica pod suverenitetom Bosne i Hercegovine i formalno dio oba entiteta).*

Pitanja zaštite okoliša nisu jedan od deset pitanja opisanih u Ustavu kao nadležnosti državnih institucija, dakle, oni spadaju u sljedeće: "Sve vladine funkcije i ovlasti koje nisu izričito dodijeljene u ovom Ustavu institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima "(članak III, stav 3).



# POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA U BOSNI I HERCEGOVINI

- **Ustav Federacije Bosne i Hercegovine određuje nadležnosti ovog entiteta i konstitutivnih kantona kako slijedi:**
  - Ekskluzivna odgovornost Federacije je "ekonomska politika, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korištenja zemljišta na federalnoj razini" (članak III.1c), kao i "energetska politike, uključujući i međukantonalnu distribuciju po pitanjima, te pružanje i održavanje pripadajuća infrastruktura "(članak III.1g).
  - **Zajednički odgovornosti Federacije i kantona između ostalog je politika zaštite okoliša, turizma i korištenje prirodnih resursa (članak III.2.).** Ove odgovornosti "Mogu se koristiti zajedno ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano sa Vladom Federacije. U skladu s tim, kanton i Vlada Federacije će konsultirati jedno drugo na stalnoj osnovi s obzirom na ove odgovornosti. "(Članak III.3)
  - **"Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti",** kao što su stvaranje politike u pogledu reguliranja i osiguravanja javnih usluga, kojim se uređuje lokalno korištenje zemljišta i lokalnih energetske proizvodnje pogona, uspostavljanje i provođenje kantonalnih turističkih politika i razvoj turizma (Članak III.4.)

# POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA U BOSNI I HERCEGOVINI

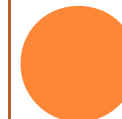


- **Glavne odgovarajuće institucije za pitanja zaštite okoliša na entitetskoj razini ili razini Distrikta Brčko u Bosni i Hercegovini su navedene u nastavku:**

- Ministarstvo okoliša i turizma Federacije Bosne i Hercegovine
- Ministarstvo prostornog uređenja, građenja i ekologiju Republike Srpske
- Odjel za prostorno uređenje, imovinsko-pravnih pitanja Brčko Distrikta Vlade Bosne i Hercegovine
- Međuentitetsko tijelo za okoliš, imenovano je 2006 godine od strane Vlade FBiH u skladu sa članom 41. Federalnog Zakona o zaštiti okoliša.
- Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, s relevantnim sektorima vodoprivrede, šumarstva i veterinarstva, Poljoprivredni inspektorat, inspektorat vodoprivrede, Veterinarski inspektorat i Ured za provedbu projekata šumarstva.
- Federalno ministarstvo zdravstva s relevantnim sektorima za kemikalije i otrove.

## **Ostale važne državne institucije koje se bave pitanjima zaštite okoliša su:**

- Ministarstvo vanjskih poslova BiH, koje je odgovorno za pripremu bilateralnih i multilateralnih sporazuma i ugovora
- Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine je stalno tijelo u Vijeću ministara BiH, koje je preuzelo ulogu bivšeg Ministarstva za evropske integracije Bosne i Hercegovine u 2002.



# POLITIKA ZAŠTITE OKOLIŠA U BOSNI I HERCEGOVINI

## Akteri na lokalnom nivou

- Upravljanje okolišem na lokalnom nivou u Bosni i Hercegovini je vrlo složena stvar. Kao što je spomenuto prije, Federacije Bosne i Hercegovine se sastoji od deset kantona, njihove kompetencije opisane su u Federalnom ustavu. Svaki od kantona ima svoju vladu i donosi svoje zakone (usklađeni s Federalnim zakonima). Ne postoji jedinstven oblik organizacije ili politike za ministarstva koja se bave pitanjima zaštite okoliša na kantonalnom nivou.

- Kantoni se sastoje od 79 općina ukupno. Djelokrug rada i nadležnosti općina su regulirani Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Sl. novine FBiH 49/06). Članom 8. ovog Zakona definirane su nadležnosti na formuliranju i provedbi prostornog uređenja i politika zaštite okoliša, upravljanje vodama, upravljanje otpadom i općinskim prirodnim resursima.

| R.br. | Naziv kantona                   | Naziv nadležnog ministarstva                                                   |
|-------|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| 1.    | Unsko-sanski kanton             | Ministarstvo za građenje, prostorno uređenje i zaštite okoline                 |
| 2.    | Posavski kanton                 | Ministarstvo prometa, veza, turizma i zaštite okoliša                          |
| 3.    | Tuzlanski kanton                | Ministarstvo prostornog uređenja i zaštitu okoline                             |
| 4.    | Zeničko-dobojski kanton         | Ministarstvo za prostorno uređenje, saobraćaj i komunikacije i zaštitu okoline |
| 5.    | Bosansko-podrinjski kanton      | Ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoline                |
| 6.    | Srednjobosanski kanton          | Ministarstvo prostornog uređenja, obnove i povratka                            |
| 7.    | Hercegovačko-neretvanski kanton | Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša                               |
| 8.    | Zapadnohercegovački kanton      | Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša              |
| 9.    | Kantona Sarajevo                | Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoliša                             |
| 10.   | Kanton 10                       | Ministarstvo graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša      |

# Važeći zakoni i pravilnici

- Zakonski propisi koji se odnose na upravljanje otpadom predstavljaju jednu od najsloženijih oblasti zakonskih propisa za zaštitu okoliša uslijed širokog niza utjecaja koje otpad može imati na čovjeka i okoliš. Važećim zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom uveden je i osiguran okvir za suvremeni sustav zakonskih propisa o upravljanju otpadom.
- Pregled propisa koji uređuju upravljanje otpadom u Federaciji BiH:
  - **Strategija** zaštite okoliša FBiH (2008-2018)
  - **Zakon** o upravljanju otpadom („Sl. novine FBiH”, broj:33/03 i 72/09)
  - Odluka o ratifikaciji Konvencije o kontroli prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovom odlaganju („Sl. glasnik BiH, br.31/00)
  - **Pravilnik** o kategorijama otpada sa listama („Sl. novine FBiH”, broj: 9/05)
  - **Pravilnik** o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom („Sl. Novine FBiH”, broj: 9/05)
  - **Pravilnik** o potrebnim uvjetima za prijenos obaveza sa proizvođača i prodavača na operatera sistema za prikupljanje otpada („Sl. novine FBiH”, broj: 9/05)
  - **Pravilnik** koji određuje postupanje sa opasnim otpadom koji se ne nalazi na listi otpada ili čiji je sadržaj nepoznat („Sl. novine FBiH”, broj: 9/05)
  - **Pravilnik** o sadržaju plana prilagođavanja upravljanja otpadom za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje poduzima nadležni organ („Sl. novine FBiH”, broj: 9/05)
  - **Pravilnik** o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Sl. novine FBiH”, broj: 12/05)
  - **Uredba** o finansijskim i drugim garancijama za pokrivanje troškova rizika od mogućih šteta, čišćenje i postupke nakon zatvaranja odlagališta („Sl. novine FBiH”, broj: 39/06)
  - **Uredba** o selektivnom prikupljanju, pakovanju i označavanju otpada („Sl. novine FBiH”, broj: 38/06)
  - **Uredba** o vrstama finansijskih garancija kojima se osigurava prekogranični transport opasnog otpada („Sl. novine FBiH”, broj: 41/05)
  - Uredba koja regulira obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o provođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uvjetima iz dozvole („Sl. novine FBiH”, broj: 31/06)
  - **Pravilnik** o životinjskom otpadu i drugim neopasnim materijalima prirodnog porijekla koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe („Sl. novine FBiH”, broj: 8/08)
  - **Pravilnik** o obrascu, sadržaju i postupku obavješćavanja o važnim karakteristikama proizvoda i ambalaže od strane proizvođača („Sl. novine FBiH”, broj: 6/08)
  - **Pravilnik** o upravljanju medicinskim otpadom („Sl. novine FBiH”, broj: 77/08)
  - **Pravilnik** o ambalaži i ambalažnom otpadu („Sl. novine FBiH”, broj: 83/10)
  - **Pravilnik** o prekograničnom prometu otpada („Sl. novine FBiH”, broj: 07/11).
  - **Zakon** o prikupljanju i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala („Sl. novine FBiH”, br: 35/98)
  - **Pravilnik** o načinu prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu („Sl. list RBiH”, br. 13/94 i 2/92)
  - **Roterdamska** konvencija o postupku davanja suglasnosti na osnovu prethodnog obavješćenja za određene opasne kemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini
  - **Štokholmska** konvencija o dugotrajnim organskim zagađujućim supstancama

# NAČELA PLANIRANJA I UPRAVLJANJA OTPADOM U EU

- Okvir za europsku politiku gospodarenja otpadom sadržan je u rezoluciji EU Vijeća o Strategiji gospodarenja otpadom (97/C76/01) koja se temelji na tada važećoj okvirnoj Direktivi o otpadu (75/442/EEC) i drugim europskim propisima na području upravljanja otpadom.
- Postoje tri ključna europska načela:
  - ❖ **Prevenција nastajanja otpada** - u cilju očuvanja prirode i resursa, generiranje otpada mora biti minimizirano i izbjegnuto gdje je to moguće
  - ❖ **Reciklaža i ponovno korištenje** - ukoliko se generiranje otpada ne može prevenirati, potrebno ga je ponovno upotrijebiti ili reciklirati ili iskoristiti u procesu povrata energije
  - ❖ **Poboljšanje konačnog zbrinjavanja i nadzora** - u slučajevima gdje ne otpad ne može ponovo koristiti, potrebno ga je tretirati i adekvatno odložiti ili spaliti. Obje ove metode zahtijevaju monitoring i obzirom na njihov potencijal za uzrokovanje opasnih okolišnih šteta.
- ☞ Obvezu planiranja upravljanja otpadom direktno propisuju tri direktive:
  1. Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EC),
  2. Direktiva o upravljanju opasnim otpadom (91/689/EEC) i
  3. Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (94/62/EC).
- ☞ Međutim, i druge europske direktive koje se odnose na posebne tokove otpada, te na objekte za obradu i odlaganje otpada moraju se uzeti u obzir tijekom izrade planova upravljanja otpadom. Najvažnije europske direktive u sektoru upravljanja otpadom su:
  - ✓ Direktiva o otpadu (2006/12/EC)
  - ✓ Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EC)
  - ✓ Direktiva o odlagalištima otpada (1999/31/EC, dopunjena Pravilnikom (EC) 1882/2003)
  - ✓ Direktiva o upravljanju opasnim otpadom (91/689/EEC) s dodacima 94/31/EC, 166/2006
  - ✓ Direktiva o mulju s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (86/278/EEC, dopunjena Direktivom 91/692/EEC)
  - ✓ Direktiva o spaljivanju otpada (2000/76/EC)
  - ✓ Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (94/62/EC) s dodacima 2005/20/EC, 2004/12/EC, 1882/2003
  - ✓ Direktiva o zbrinjavanju otpadnih ulja (75/439/EEC, s dodatkom 87/101/EEC)
  - ✓ Direktiva o otpadu iz industrije titanijskog dioksida (78/176/EEC)
  - ✓ Direktiva o odlaganju PCB i PCT (96/59/EC)
  - ✓ Direktiva o baterijama i akumulatorima (91/157/EC)
  - ✓ Direktiva o električnom i elektroničkom otpadu (2002/96/EC)
  - ✓ Pravilnik o transportu otpada (EC) 1013/2006

# POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM U FBiH

- **KOMUNALNI OTPAD:** Prema definiciji, komunalan otpad je otpad iz kućanstva, kao i drugi otpad koji po svojoj prirodi ili sastavu je sličan otpadu iz kućanstva. Prema Zakonu o upravljanju otpadom prikupljanje i tretiranje komunalnog otpada obavlja se sukladno posebnom propisu o komunalnim djelatnostima. Kantonalnim propisima uređuje se osnivanje i rad komunalnih poduzeća i obveze općina u pružanju komunalnih usluga. Dakle, općine su zadužene za organiziranje upravljanja komunalnim otpadom.
- Prikupljanje otpada u Federaciji BiH, obavlja 67 komunalnih poduzeća. Pregled broja kompanija po kantonima dat je na donjoj slici.



# POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM U FBiH

**NEOPASNI PROIZVODNI OTPAD:** Neopasni proizvodni otpad predstavlja otpad nastao u procesu proizvodnje, koji se ne koristi kao sekundarna sirovina u industriji u kojoj je nastao. Taj otpad nije sličan, po svojim osobinama, komunalnom otpadu. Prema Zakonu o zaštiti okoliša i Zakonu o upravljanju otpadom, proizvođači, sakupljači, obrađivači otpada i subjekti odgovorni za njegovo krajnje zbrinjavanje, u obavezi su dostavljanja podataka o količinama otpada, tipu i načinu zbrinjavanja jednom godišnje nadležnom ministarstvu. Bez obzira na zakonsku obavezu, izvještavanje nije dostiglo željeni nivo, a većina dobivenih podataka nije pouzdana niti potpuna.

**OPASNI OTPAD:** Opasni otpad je svaki otpad koji je utvrđen Pravilnikom o kategorijama otpada sa listama (Sl. novine FBiH, br. 9/05) i koji ima jednu ili više karakteristika koje prouzrokuju opasnost po zdravlje ljudi i okoliš po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji, kao i onaj otpad koji je naveden u listi otpada kao opasni i reguliran provedbenim propisom. Prema Zakonu o upravljanju otpadom FBiH zabranjen je uvoz opasnog otpada radi odlaganja.

## POSEBNE KATEGORIJE OTPADA:

- Medicinski otpad (otpada iz zdravstvenih i veterinarskih ustanova)
- Otpadna ulja i drugi zauljeni otpad
- Otpadne gume
- Otpadne baterije i akumulatori
- Otpadna vozila
- Električni i elektronički otpad
- Otpad iz rudarstva i ekstraktivne industrije
- Građevinski i inertni otpad
- Otpadni mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda
- Otpad životinjskog porijekla
- Ambalaža i ambalažni otpad.

# POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM U FBiH

## ODLAGALIŠTA OTPADA

### 1. Postojeća odlagališta otpada

Općinske deponije komunalnog otpada su većinom otvorenog tipa i to su najčešće prostori koji ne zadovoljavaju uvjete sanitarnih deponija niti su propisno pripremljeni za tu namjenu. Na općinskim odlagalištima otpada ne postoje sistemi za zaštitu voda, tla ili zraka. Mali je broj općinskih deponija na kojima su izvršeni sanacioni poduhvati. Kontrole procjednih voda i gasova nema gotovo ni na jednoj općinskoj deponiji. Povremeno se vrši zasipanje otpada inertnim materijalom pomoću manjih bagera. Među bolje uređenje deponije spadaju one u općina Srebrenik, **Tešanj**, Bosanska Krupa (Krivodol), Mostar (Uborak) i G.Vakuf/Uskoplje.

### 2. Ilegalna odlagališta otpada (divlje deponije)

Prema trenutno dostupnim podacima, u FBiH postoji više stotina evidentiranih ilegalnih odlagališta otpada. Međutim, u stvarnosti, ovaj broj je u značajnoj mjeri uvećan, s obzirom da veliki broj ovakvih odlagališta nije evidentiran. Godišnje se pojavi više desetina divljih deponija koje se povremeno saniraju od strane komunalnih poduzeća. Veliki problem predstavlja evidentiranje divljih deponija, s obzirom da se nakon uklanjanja jedne deponije, druga divlja deponija već pojavi na nekoj drugoj lokaciji, itd. Na divljim deponijama se odlažu gotovo sve vrste otpada, a najčešće organski otpad (uginule životinje, klaonički otpad), građevinski otpad, kabasti otpad iz domaćinstava, staklo, itd..

✳️ Na nivou općina je odgovornost upravljanja komunalnim otpadom, te određivanje lokacije deponije i razvoj operativnih planova. Koncept sistema upravljanja otpadom određen je na nivou kantona kroz kantonalne Planove upravljanja otpadom. Ovim planovima potrebno je definirati koncept i uvjete upravljanja otpadom na općinskoj razini, te predložiti rješenja zbrinjavanje za pojedinih tokova otpada na kantonalnoj razini (Slika 10).

✳️ Na nivou Federacije, pored Ministarstva okoliša i turizma FBiH, za oblasti upravljanja pojedinim tokovima otpada nadležna su i druga Federalna ministarstva. Ministarstvo zdravstva nadležno je za uspostavu sistema za upravljanje otpadom iz zdravstvenih ustanova, a posebno medicinskim otpadom (kako je uređeno i Pravilnikom o upravljanju medicinskom otpadu). Pitanja upravljanja biorazgradivim poljoprivrednim otpadom, životinjskim otpadom, otpadom iz veterinarskih ustanova i otpadom nastalim proizvodnjom i korištenjem kemikalija u poljoprivredi, te korištenje kanalizacijskog mulja u poljoprivredi regulira Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u suradnji sa Ministarstvom okoliša i turizma FBiH (Slika 10).



# OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

- ° Principi definirani u Okvirnoj Direktivi o otpadu (2006/12/EC), (2008/98/EC), EU Strategiji upravljanja otpadom, kao i Federalnoj strategiji upravljanja otpadom 2008-2018, definiraju osnovnu platformu koncepta upravljanja otpadom, koja se temelji na hijerarhiji postupaka tretmana otpada koji su sastavni dio integralnog sustava upravljanja otpadom. Ovaj redoslijed uspostavljen je sa glavnim ciljem, a to je smanjenje količina otpada za finalno odlaganje. U nastojanju reduciranja količina otpada za odlaganje na odlagališta, raste potreba za povećanjem udjela recikliranog i biološki obrađenog otpada u ukupnoj količini generiranog otpada. Hijerarhijski slijed zbrinjavanja otpada prikazan je na donjoj slici.



## Prevenirica nastajanja otpada

Prevenirica nastajanja otpada, kao jedna od mjera za smanjenje nastajanja otpada, svakako je najpoželjnija metoda za rješavanje problema upravljanja otpadom. Ako se izbjegne nastanak otpada, potreba za sakupljanjem i zbrinjavanjem otpada, a time i pritisak na okoliš, bit će uklonjeni. Nastajanje otpada se ne može spriječiti, ali se mogu poduzeti određene aktivnosti (mjere) na smanjenju njegovog nastajanja. Preveniricu nastajanja otpada može se ostvariti primjenom sljedećih mjera:

- *Modifikacija proizvodnog procesa*
- *Redukcija otpada na samom izvoru*
- *Ponovna uporaba proizvoda*

# OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

## Smanjenje količina proizvedenog otpada

- Edukacija i komunikacija s javnošću
- Čistija proizvodnja

## Recikliranje

Odvojeno prikupljanje otpada. Osnovni preduvjet za efikasno smanjenje količine otpada koja završava na odlagalištima je odvojeno sakupljanje otpada. Otpad koji se odvojeno prikuplja u okviru komunalnog sustava obuhvaća:

- papir i karton
- plastiku
- staklo
- metalnu ambalažu
- glomazni otpad
- opasni otpad
- Ostalo

Pored mehanizma podizanja javne svijesti o izdvajanju otpada na izvoru, koji je vrlo bitan faktor u implementaciji integralnog sustava upravljanja otpadom, drugi neodvojiv dio jednog takvog sustava je infrastruktura za odvojeno prikupljanje. Općenito, sustav odvojenog sakupljanja otpada se može organizirati na različite načine:

- *Reciklažna dvorišta (RD)* opremljena su spremnicima od 1100 do 5000 litara u kojima se, ovisno o njihovoj veličini i vrsti, odvojeno prikuplja desetak različitih vrsta iskoristivog otpada;
- *Zeleni otoci* mogu biti postavljeni na više sabirnih mjesta u naselju sa spremnicima i posudama za pojedine vrste otpada;
- *Posude za odvojeno prikupljanje otpada* mogu se postaviti uz postojeće kapacitete za prikupljanje miješanog otpada.

Sortiranje iz miješanog komunalnog otpada. Izdvajanje reciklažnih sirovina miješanog komunalnog otpada moguće je uspostavljanjem sortirnice za miješani komunalni otpad, poznate i pod nazivom: postrojenje za povrat „prljavog“ materijala.

# OPĆI POSTUPCI UPRAVLJANJA OTPADOM

## Obrada otpada

Obrada otpada je postupak kojim se u mehaničkom, fizikalnom, termičkom, kemijskom ili biološkom procesu, uključujući razvrstavanje, mijenjaju svojstva otpada u svrhu smanjivanja količine i/ili opasnih svojstava, te olakšava rukovanje i poboljšava iskoristivost otpada. Pored odvojenog sakupljanja otpada, obrada otpada nudi dodatno izdvajanje korisnih sirovina iz otpada, kao i iskorištenje energetske vrijednosti otpada. Pa tako razlikujemo:

- Mehaničko-biološka obrada (MBO) otpada

|                     |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| MEHANIČKA<br>OBRADA | <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Rotacijsko sito - separacija otpada</li><li>▪ Usitnjavanje otpada</li><li>▪ Drobljenje i miješenje</li><li>▪ Magneto razdvajanje otpada</li><li>▪ Zračno sortiranje</li><li>▪ Presovanje - baliranje</li></ul> |
| BIOLOŠKA<br>OBRADA  | <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Kompostiranje</li><li>▪ Biostabilizacija</li><li>▪ Distošenje</li><li>▪ Anaerobna digestije</li></ul>                                                                                                          |

- Termička obrada: Spaljivanje otpada, Suspajljivanje u cementnoj industriji, Gasifikacija, Piroliza, Plazma tehnologija

## Finalno odlaganje otpada

Deponija je objekt za finalno odlaganje otpada koji se više ne može iskoristiti (reciklirati, kompostirati, koristiti kao gorivo i sl.). To je zatvoren i kontroliran sustav koji podrazumijeva nekoliko aspekata i segmenata.

# INFORMACIJSKI SUSTAV UPRAVLJANJA OTPADOM

- Prema strateškim odredbama, na području čitave FBiH će se uvesti jedinstveni informacijski sustav koji objedinjuje protok informacija o svim vrstama otpada dajući jednostavan i efikasan pristup informacijama tehničkog, pravnog, institucionalnog i financijskog karaktera.
- Informacijski sustav upravljanja otpadom će biti zasnovan na GIS platformi koja omogućava prostorno definiranje podataka, dajući kompletnu informaciju o integralnom sustavu upravljanja otpadom (informacije o količinama otpada, infrastrukturi, legalnim i nekontroliranim odlagalištima, shemama prikupljanja otpada i sl.).



- Za uspostavljanje i efikasan rad informacijskog sustava upravljanja otpadom potrebno je utvrditi njegovu organizacijsku strukturu koja će u svakom trenutku biti spremna odgovoriti na zahtjeve planiranja, donošenja odluka i rješavanja incidentnih situacija.

# Općina Tešanj

## Udruženje „eko-mladi“

- Općine u oba entiteta uglavnom izvršavaju svoje nadležnosti u zaštiti okoliša preko različitih općinskih službi, poput onih za komunalne poslove, prostorno planiranje, urbanizam, razvoj, inspektorati i drugo. Takva je situacija i kod nas...
- Općina Tešanj putem JP RAD, putem MZ, Službe civilne zaštite i dr. kontinuirano realizuje aktivnosti zaštite, očuvanja, uređenja okoliša. Mnogo je toga dobrog i pozitivnog realizovano posljednjih godina, i ja ovdje neću naravno govoriti Vama o Vama u smislu nabiranja svega realizovanog, samo ću istaći ono što ja kao pojedinac vidim i čujem kako na području naše općine tako i šire, a to je da je područje naše općine sigurno jedno od najuređenijih i najčišćih te s tim u vezi općinskoj administraciji na čelu sa Načelnikom upućujem čestitke zbog toga.
- Naravno službe i pojedinci nisu u mogućnosti iz različitih razloga sve aktivnosti, projekte realizovati i dostizati ciljeve samostalno, pa zbog toga na partnerskoj osnovi realizuje mnogo aktivnosti sa: privrednim subjektima, pravnim i fizičkim licima, vjerskim zajednicama, a naravno i udruženjima građana. Ja ću ovdje navesti nekoliko najaktivnijih na ovom polju a to su: BLINKER, USR JELAH-TEŠANJ, IZVIĐAČI, LOVCI, PLANINARI, Omladinska udruženja, i naravno udruženje EKO-MLADI. Obzirom da sam aktivni član ovog udruženja, u nastavku ću prezentovati nekoliko naših aktivnosti i realizovanih projekata gdje je u prvom redu partner općina Tešanj a onda i mnogi drugi...



# “eko-mladi” - Informacije



Udruženje je osnovano u  
martu 2007

Trenutno brojimo  
osamdesetak članova,  
od toga je stalno aktivnih  
30-40



Enad Bašić -  
Predsjednik Skupštine

Bašić Enad,  
Predsjednik Skupštine



Salih Lihic -  
Sekretar udruženja

Lihic Salih,  
Predsjednik NO

Jablanica bb  
74260 Tešanj  
Bosnia and Hercegovina  
Tel.: + 387 32 657 077  
Fax: + 387 32 657 077

Fcb.: Eko Mladi Jablanica-Tešanj  
E-mail: [ekomladi@tesanj.net](mailto:ekomladi@tesanj.net)



Spahić Mersid  
Predsjednik NO

Spahić Mersed,  
Predsjednik UO



Lihic Adnan,  
Potpredsjednik UO



Lihic Almir,  
Sekretar



Mersid Bašić -  
Blagajnik udruženja

Bašić Mersid,  
Blagajnik



Admir Plančić -  
Predsjednik UO

Plančić Admir,  
Član UO

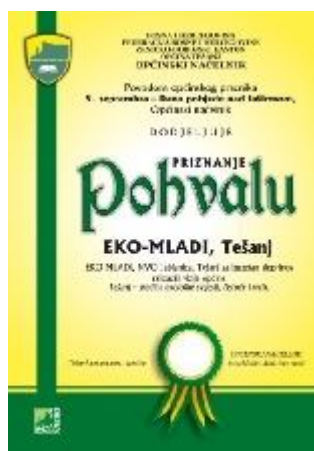


Garić Jasmin,  
Član UO



Halilović Bećir,  
Član UO

# “eko-mladi” - aktivnosti



# “eko-mladi” - aktivnosti



## 20. OKTOBAR SVJETSKI DAN JABUKE

Sačuvajmo stare sorte od zaborava 2011.



„Jedna jabuka na dan, tjeba dočeka iz kuće dom.“



OPĆINA TEŠANJ



OPĆINA TEŠANJ



OPĆINA TEŠANJ





| <b>WILLIAM T. HARRIS, JR., D.D.</b><br><b>PROFESSOR OF LITERATURE AND PRESIDENT</b><br><b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>AT THE CITY BUILDING</b>                               |                                                                                                                                                                                   |                                                                                                | <b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>2015-2016</b><br><b>1000 17th Street, N.W.</b><br><b>Washington, D.C. 20036</b><br><b>202-638-5000</b><br><b>www.americanindianmuseum.org</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>2015-2016</b><br><b>1000 17th Street, N.W.</b><br><b>Washington, D.C. 20036</b><br><b>202-638-5000</b><br><b>www.americanindianmuseum.org</b> | <b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>2015-2016</b><br><b>1000 17th Street, N.W.</b><br><b>Washington, D.C. 20036</b><br><b>202-638-5000</b><br><b>www.americanindianmuseum.org</b> | <b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>2015-2016</b><br><b>1000 17th Street, N.W.</b><br><b>Washington, D.C. 20036</b><br><b>202-638-5000</b><br><b>www.americanindianmuseum.org</b> | <b>AMERICAN INDIAN MUSEUM</b><br><b>2015-2016</b><br><b>1000 17th Street, N.W.</b><br><b>Washington, D.C. 20036</b><br><b>202-638-5000</b><br><b>www.americanindianmuseum.org</b> |

# “eko-mladi” - aktivnosti



*Strtali smo 11.12.2009, a do 08.12.2011 sakupljeno je milion PET boca ili 50 t, ili 50.000 kg*

# 1 000 000 . . .



# “eko-mladi” - aktivnosti



· *2014 u decembru smo imali skaupljenih dva miliona PET boca ili 100 t ili 100.000 kg PET boca...*



## 2 000 000 . . .



# “eko-mladi” - aktivnosti



· 2014 UG „EKO-MLADI” je potpisalo Protokol o saradnji sa CEKUD organizacijom iz Turske sa sjedištem u Istanbulu...



# “eko-mladi” - aktivnosti



· U decembru 2015 je obilježena šetogodišnjica i sakupljenih preko 2,5 miliona PET boca ...



# “eko-mladi” - aktivnosti



- Naš posljednji veoma značajan projekat čija implementacija je započeta početkom septembra tekuće godine pod nazivom KADA SE RECIKLIRA PRIRODA PROFITIRA se odnosi na organizovano prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje sitnog elektorničnog otpada: baterije, sijalice, sitni kućanski aparati...





**Finansijer projekta:**  
**Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikaciju  
i zaštitu okoliša ZDK**



**Sufinansijer projekta: Općina Tešanj**



**Sufinansijer projekta: BH TELECOM**



**Partneri na projektu:** općina Tešanj, sve osnovne i  
srednje škole sa područja općine Tešanj i preduzeće EKO-SERVIS

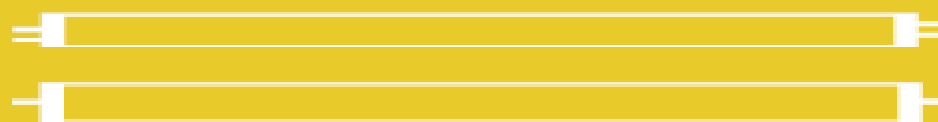


**Realizator projekta: Udruženje  
“EKO-MLADI” Tešanj**



# TIPOVI SIJALICA

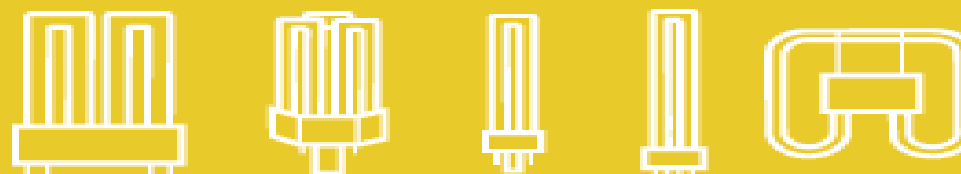
Linearne  
fluorescentne  
sijalice



Fluorescentne  
sijalice drugih  
oblika



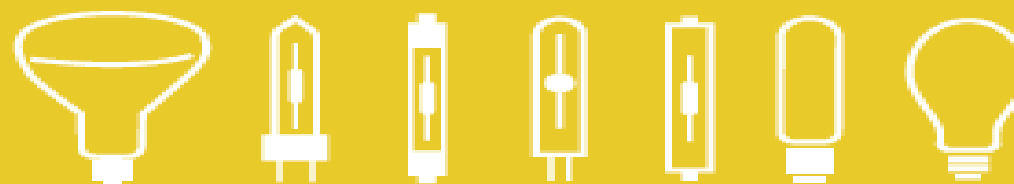
Kompaktne  
fluorescentne  
sijalice –  
neintegrirane



Kompaktne  
fluorescentne  
sijalice –  
integrirane



Visokointenzivne  
sijalice –  
visokotlačne  
(> 1 bar)



## Otpadni električni i elektronski aparati koje možete predati u kontejnere:

Mali kućanski aparati (mikser, pegla, vage, grijači vode, pekači za hljeb, električni alat, i sl.)



Igračke (sve igračke kojima je za djelovanje potrebna električna energija, baterije, akumulatori, i sl.)



Računarska oprema i zabavna elektronika (telefoni, mobilni telefoni, I-pod, I-pad, MP3, MP4, miš, tastatura, fotoaparati, slušalice, zvučnici, i sl.)



Ostala mala EE oprema (fenovi, pegle za kosu, brijajući, el. četkice za zube, manji električni aparati, i sl.).



## Tipi otpadnih baterija koje su primjerene za sakupljanje:

| Oznaka, upotreba                                     | Baterija          | Tip                                                                                   |
|------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Igračke, daljinski, fotoaparati, kalkulatori         | AA<br>AAA<br>AAAA |    |
| baterijske svjetiljke, radio, igračke, zidni satovi  | D                 |    |
| medicinski aparati, alarmi, radio, veće igračke      | 9V                |    |
| ručni satovi, kalkulatori, medicinska pomagala, vaga | Različite oznake  |  |
| prenosni računari, prenosni telefoni                 | Različite oznake  |  |

# “eko-mladi” - aktivnosti



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:31pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "Kulin Ban" Tešanj. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktricom Učeničkog Udruženja. Naime, ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partner su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:05pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "Abdi-beković Ibrahim" Kakanj. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktorom škole Božinom Načinom. Ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partneri su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:23pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "19. Septembar" Modakovo. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktorom Ibrahimkadić Zahirom. Naime, ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partner su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:23pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "19. Septembar" Modakovo. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktorom škole Zahirom. Naime, ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partneri su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:23pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "19. Septembar" Modakovo. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktorom škole Zahirom. Naime, ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partneri su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...



Eko Mladi Jablanica-Tešanj added 6 new photos.  
November 27 at 3:23pm · 6

U sklopu projektnih aktivnosti projekta KADA SE RECIKLIRA PRIRODA, PROFITIRA realizovana je prezentacija i edukacija u OS "19. Septembar" Modakovo. Ova aktivnost su realizovali Spahić Merisad (Predsjednik UO udruženja) i Ilić Amir (Sekretar UO). Zahvaljujemo se učenicima i zaposlenima ove škole na celoj sa direktorom škole Zahirom. Naime, ovaj projekat realizuju udruženje EKO-MI ADI a partneri su sve osnovne i srednje škole na području općine Tešanj i firma UKO-SLR-VIS. Projekat finansira Ministarstvo za saobraćaj, komunikacije i zaštitu okoliša ZDK, sufinansiraju je općina Tešanj i BH TELECOM. Projekat podrazumjeva selektivno sakupljanje baterija, sijalica i otpadnog elektronskog otpada UKLUČUJE SE...





Uključimo se...

# “eko-mladi”



## “EKO-MLADI”

Jablanica b.b. 74260 Tešanj, Bosna i Hercegovina  
Tel./Fax: +387 (0)32 657 077, E-mail: [ekomladi@tesanj.net](mailto:ekomladi@tesanj.net)  
[www.ekomladi.tesanj.net](http://www.ekomladi.tesanj.net)



Ne bacaj smeće sadi cvijeće!

*Pratite našu fcb stranicu, pišite nam,  
zovite nas, mi smo tu zbog vas, ali  
prvenstveno zbog očuvanja i zaštite  
okoliša*



### “EKO-MLADI”

JABLANICA BB 74260 TEŠANJ  
[EKOMLADI@TESANJ.NET](mailto:EKOMLADI@TESANJ.NET)  
032/657 077  
061/986 976



*Ne bacaj smeće sadi cvijeće!*

## HVALA VAM ZA PAŽNJU!

